

KUTSESTANDARD

Teedehitaja, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalikke kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse koolituskavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetuse	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Teedehitaja, tase 4	4

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Teedehitaja on oskustööline, kelle peamine tööülesanne on uute teede ehitamine ning olemasolevate rekonstrueerimine ja remontimine, kasutades selleks ettenähtud masinaid, seadmeid ja tööriistu. Teedehitajad hooldavad ka olemasolevaid teid. Teedehitaja töötab üldjuhul meeskonnas (kuid võib töötada ka üksi) tööjuhi juhtimisel. Teedehitaja vastutab oma isiklike tööülesannete kvaliteetse täitmise ning ka meeskonnale pandud tööülesannete õigeaegse ja nõuetele vastava täitmise eest, mis looksid kõigile liiklejatele ja tööprotsessis osalejatele eeldused turvaliseks liikumiseks ja töötamiseks.

Teedehitaja töö toimub aastaringset välitingimustes. Tulenevalt teetööde hooajalisest iseloomust ei pruugi tööga kindlustatus olla aastaringne, seevastu hooajal võivad tööpäevad kujuneda pikaks ja töö tempo pingeliseks. Sõltuvalt objekti asukohast võib ette tulla pikemaajalisi töölähetusi, mõningatel juhtudel tuleb töötada ka nädalavahetustel ja öösiti. Tööde tegemist võivad raskendada äärmuslikud ilmastikutingimused (nt tugev tuul, äike, üleujutus, tuisk, õhutemperatuuri järsk tõus ja langus jne). Teedehitaja töö on füüsiliselt raske ning eeldab head tervislikku seisundit ja füüsilist vastupidavust. Teatud tööd nõuavad ronimist või kõrgemates kohtades töötamist. Tervist kahjustavateks faktoriteks on tolm, müra, vibratsioon, töötamine sundasendis (masinajuht) ja õues (temperatuurikõikumised, puugid jne), sageli töötamine liiklussituatsioonis. Oluline on tööohutuse tagamine kogu tööprotsessi jooksul.

Töö tegemisel kasutab teedehitaja teetöomasinaid* ja -seadmeid, elektrilisi- ja käsitööriistu, mõõtmisvahendid ja -seadmeid, mistõttu on äärmiselt oluline järgida ohutustehnikanõudeid. Nende eiramine võib põhjustada tööõnnetuse.

*Teetöomasina kasutamise all mõistetakse antud kutsestandardi raames nii masina hooldamist ja juhtimist oma pädevuse piires kui ka kasutamist teise vajaliku pädevust omava isiku juhitud. Teetöomasinate (ekskavaator, teehööv, kopplaadur, buldooser, teerull jne) juhtimiseks on vajalik vastava kategooria juhiluba.

A.2 Tööosad

- A.2.1 Ettevalmistus- ja lammutustööde tegemine
- A.2.2 Pinnasetööde tegemine
- A.2.3 Teekatendi ehitamine
- A.2.4 Liikluskorraldus- ja liiklusohutusvahendite paigaldamine
- A.2.5 Tee korrashoiutööde tegemine
- A.2.6 Teedehitusega seonduvate maastikukujundustööde tegemine ja teepäraldiste rajamine

A.3 Kutsealane ettevalmistus

Üldjuhul töötavad teedehitajana inimesed, kellel on erialane kutseharidus või kellel on põhiharidus ja kes on kutsealased oskused omandanud praktilise töökogemuse ja erialase täienduskoolituse käigus.

A.4 Enamlevinud ametinimetused

Teetööline, asfalteerija, mehhanisaator, laoturijuht, laaduriijuht, ekskavaatorijuht, buldooserijuht, teehöövliijuht, teerullijuht, teefreesijuht, teemasinate operaator, markeerija.

A.6 Tulevikuoskused

Teedeehituse spetsialisti töös muutuvad järjest olulisemaks teede-ehitusprotsessi terviku nägemine ja mõistmine, kus teatud tööoperatsioonid ehitusprotsessis paiknevad ning kuidas need mõjutavad ehitusprotsessi kui tervikut; teadmised ressursitõhususest ja oskus teha oma tööd ressursitõhusalt (elekter, kütus, vesi...), kasutades tööks vajalikke materjale, seadmeid ning tööriistu sihipäraselt, säästlikult ja keskkonnateadlikult. Samuti baasoskused 2D, 3D masinjuhtimisest, jooniste lugemise oskus (nii 2D- kui ka 3D joonised) ja nutiseadmete ja neile kohaldatud erialaste rakenduste kasutamine.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Teedeehitaja, tase 4 kutse koosneb üldoskustest ja kohustuslikest kompetentsidest. Teedeehitaja, tase 4 kutse saamiseks tuleb taotlejal tõendada üldoskused ja kõik kohustuslikud kompetentsid.

B.2 Teedeehitaja, tase 4 üldoskused

Tegevusnäitaja

1. Väljendab oma seisukohti selgelt ja hinnanguvabalt; suhtleb viisakalt, kasutab sobivaid suhtlemisvorme ja -viise; suhtleb konstruktiivselt hoiab häid suhteid kolleegidega; tuleb toime keerukates suhtlusolukordades.
2. Kohandub meeskonnaga; teab ja arvestab enda ja teiste rolli meeskonnas; peab kinni meeskonna liikmete vahelistest kokkulepetest; on avatud koostööle ja toetab meeskonna tulemuslikku tegutsemist; jagab meeskonnaliikmetega vajalikku informatsiooni; korraldab enda tööloigu sujuva toimimise, lähtudes juhistest.
3. Mõistab pideva õppimise ja enesearendamise vajadust; seab eesmärgid professionaalseks arenguks; omandab uusi teadmisi ja oskusi ning rakendab neid oma töös.
4. Mõistab ehitusprotsessi ja nende järjestatust (üldine arusaam ehitustegevusest ehitiste ehitamisel ehitustööde ettevalmistamisest kuni ehitise valmimiseni) ja arvestab seda oma töös.
5. Järgib asjakohaseid tööjuhiseid, materjalide tootjate poolt ettenähtud ladustamistingimusi, tehnoloogiaid ja kvaliteedinõudeid.
6. Tunneb tööks vajalikke mõõtevahendeid/instrumente (lasermõõtja, nivelliir, lood jt) ja nende tööspetsiifikat ja kasutab neid töö tegemisel, hoiab neid korras järgides kasutus ning hooldusjuhiseid.
7. Tunneb tööks vajalikke tõste- ja paigaldusmehhanisme ja nende tööspetsiifikat ning kasutab neid töö tegemisel; tunneb tööks vajalikke elektrilisi ja mehaanilisi tööriistu ja kasutab neid töö tegemisel ja hoiab neid korras, järgides kasutus ning hooldusjuhiseid; probleemide või rikete korral informeerib sellest oma vahetatut juhti või seadme omanikku.
8. Teeb tõste-, paigaldamis- ja teisaldamistöödeks vajalikke troppimistöid oma pädevuse piires.
9. Käitleb ehitusjäätmekäitlust vastavalt juhistele.
10. Oskab lugeda ja saab aru ehitusjoonistest ja projektdokumentatsioonist. Määratleb vajadusel oma tööks vajalikud materjalid ja materjalide mahud.
11. Järgib liikluskeskonnas töötades liikluskorraldust ja liiklejate head tava arvestada teistega, vältimaks liiklejate, kaastöötajate ja enda elu ning tervise ohtu seadmist.
12. Kasutab oma töös ergonoomilisi ja ohutuid töövõtteid ning isikukaitsevahendeid, järgides kõikides tööprotsessietappides töötervishoiu-, keskkonnahoiu-, tööohutuse nõudeid (sh tööaluste (väiketellingute) - ja ohutuspiirete ja ajutiste käiguteede paigaldamine, tagab töökoha valgustatuse, järgib ohutuse nõudeid töötamisel töstemehhanismide haardealas).
13. Tegutseb õnnetusjuhtumi korral vastavalt kokkulepitud juhistele, kutsub professionaalse abi ja teatab õnnetusjuhtumist objektijuhile või tööandjale.
14. Tugineb oma töös algteadmistele ehitusfüüsikast (s.h niiskus- ja hüdroisoleerimine), teetöödega seonduvate ehitusmaterjalide omadustest ja pinnasemehhaanikast ning ilmastiku mõjust (sh talvetingimused) töödele.

B.3 Kompetentsid

B.3.1 Ettevalmistus- ja lammutustööde tegemine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad

1. Paigaldab ja käitleb etteantud tööülesandest lähtudes ajutisi liikluskorraldusvahendeid.
2. Teeb kindlaks enne ettevalmistustöödega alustamist maa-aluste olemasolevate tehnovõrkude olemasolu ja asukohad ning veendub, et need on vastavuses tööjoonisel märgituga. Teavitab leitud ebatäpsustest tööjuhti.
3. Eemaldab käsitsi või asjakohaseid väikemehhanisme kasutades tööd takistavad objektid: juurib välja ja/või saeb maha ettejäädav puud, raadab võsa, eemaldab kivid jne. Paigaldab etteantud tööülesandest lähtudes enne ehitustööde algust säilitatavate puude tüvedele ja muudele objektidele kaitse(tökked), et vältida ehitustööde käigus tekkida võivad vigastusi ja kahjustusi või otsest hävimist.
4. Eemaldab (vajadusel lammutab) olemasoleva teekonstruktsiooni mittevajalikud osad (nt vanad äärekivid, vana teekatend, liikluskorraldusvahendite vundamendid) lähtudes projektist või antud tööülesandest.
5. Sorteerib ja käitleb ettenähtud korrast lähtudes tekkinud lammutusjäätmed (sh taaskasutusele kuuluvad materjalid ja jäätmed).

B.3.2 Pinnasetööde tegemine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad

1. Märgib etteantud tööjoonisest lähtudes ja tööjuhi juhendamisel maha kaeviku piirjooned ja kõrgused, märgistab need ettenähtud korras.
2. Veendub, et masin on töökorras. Seadistab iga tööülesande eel nii masinjuhtimise kui ka masinkontrolli 2D, 3D süsteemid.
3. Koorib kasvupinnase ettenähtud korras kogu kihi sügavuselt. Teisaldab ja ladustab selle nõuetekohaselt selleks ettenähtud paika. Objekti eripärast ja etteantud tööülesandest lähtudes eemaldab vajadusel ka muu pinnase (mh ebasobiva nõrga kandejõuga) ja ladustab selle.
4. Paigaldab etteantud tööülesandest lähtudes geosünteedi (nt geotekstiili, -võrgu, - membraani, komposiidi vms).
5. Laotab kiht-kihilt pinnase, tasandab ja tihendab selle etteantud tihedusastmeni ja kõrguseni, vajadusel lisab pinnast (kui projektijärgne kõrgus seda nõuab). Viimistleb muldkeha pealispinna vastavalt etteantud nõuetele. Paigaldab erosiooni tõkestamiseks nõlvadele erosioonitökkemadid, geokärjed vms.
6. Kaevab ajutised (nt liigvee ärajuhtimiseks) ja alalised kraavid, lähtudes etteantud tööülesandest ja kasutades ettenähtud masinaid ja seadmeid. Kindlustab kraavi nõlvad ja põhja, kasutades selleks ettenähtud materjale.
7. Kaevab õige suuna, sügavuse ja kaldega kaeviku ning rajab torustikule sobiva aluse. Paigaldab drenaažitorud, toruühendused ja kaevud, lähtudes etteantud tööjoonisest. Katab torustiku täitematerjaliga (nt killustik) ja geotekstiiliga ning teeb kaeviku tagasitäite koos tihendamisega.
8. Kaevab õige suuna, sügavuse ja kaldega kaeviku ning rajab truubi ja selle elemendid järgides tööülesannet.
9. Hooldab ja remondib olemasolevad veeviimarid (kraavid, truubid, dreentorud, restid, kaevud ja teised elemendid) lähtudes antud tööülesandest.

B.3.3 Teekatendi ehitamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad

1. Ehitab täitematerjalidest katte alus- ja pealiskihid: märgib tööjoonisest lähtudes välja kihi ehitamiseks vajalikud kõrgused ja piirjooned; laotab ja tihendab nõuetekohaselt täitematerjalid, kasutades sobivaid masinaid ja seadmeid. Immutab laotatud täitematerjali ettenähtud sideainega seotud kattekihi ehitamisel.
2. Ehitab stabiliseeritud kihi: laotab ja tihendab nõuetekohaselt taaskasutatavad ja/või uued täitematerjalid kasutades sobivaid masinaid ja seadmeid; doseerib sideaine(d) ja segab need laotatud täitematerjaliga; planeerib ja tihendab segatud materjalid, kasutades ettenähtud masinaid ja seadmeid.
3. Ehitab asfaltsegust katendi kattekihi: puhastab ja vajadusel krundib enne kattekihtide paigaldamist aluse pealispinna; paigaldab ja tihendab asfaltsegude kihid, lähtudes tööülesandest ning kasutades ettenähtud masinaid ja seadmeid.
4. Puhastab enne pindamistööde alustamist teekatte. Pihustab bituumeni või bituumenemulsiooni teekattele ja laotab sellele pindamiskillustiku kihi. Tihendab laotatud kihi ja harjab ettenähtud ajal üleilgse killustiku kasutades ettenähtud masinaid ja seadmeid.
5. Ehitab teepeenra kasutades selleks ettenähtud täitematerjali. Kontrollib teepeenra kaldeid ja kandevoimet, kasutades selleks ettenähtud masinaid ja -seadmeid.
6. Märgib tööjoonisest lähtudes maha äärekivide asukohad ja kõrguse. Rajab äärekivi aluse (nt kaevab süvendi, valab betoonaluse vm) ja paigaldab sellele äärekivid.
7. Märgib tööjoonisest lähtudes kivi- või plaatsillutiste paigaldamiseks vajaliku aluse kõrgused ja piirjooned. Laotab ja tihendab nõuetekohaselt sillutise aluskihid, kasutades sobivaid masinaid ja seadmeid. Paigaldab sängituskihi (vajadusel koos geotekstiiliga) ja sillutise. Täidab vuugid ja tihendab sillutise pinna.

B.3.4 Liikluskorraldus- ja liiklusohutusvahendite paigaldamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad 1. Märgib tööjoonisest lähtudes paigaldatavate liiklusmärkide asukohad. Rajab liiklusemärgi vundamendi aluse, paigaldab vundamendi (tee kohtbetoneerimistöö või paigaldab betoonelemendi). Paigaldab posti, portaali või konsooli ning kinnitab sellele nõuetekohaselt liiklusmärgi(d). 2. Märgistab tööjoonisest lähtudes paigaldatavate teepiirete ja tähispostide ning teetähiste asukohad. Paigaldab teepiirdeelemendid (nt trossid, latid, kompensatorid, terminalid jne) ja tähispostid, lähtudes tööülesandest ja kasutades sobilikke masinaid ja -seadmeid. 3. Paigaldab tööjoonisest lähtudes teekattemärgistuse kasutades selleks ettenähtud materjale ja sobilikke masinaid ja -seadmeid.	
B.3.5 Tee korrashoiutööde tegemine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad 1. Teeb talveperioodil lumekoristus- ja libedustõrjetöid, kasutades selleks sobilikke masinaid ja seadmeid. 2. Paigaldab tuisutõkke ja piirdeaia lähtudes tööülesandest, kasutades selleks sobilikke masinaid ja seadmeid. 3. Profileerib kruusakattega teid, vajadusel lisab täitematerjali. Teeb tolmutõrjetöid (nt soolatamine), kasutades selleks sobilikke masinaid ja seadmeid. 4. Hooldab teed eemaldades kõvakattelt tolmu, liiva, killustiku jms. Niidab ja trimmerdab teemaa-alale jäävat haljastust (muru ja võsa), eemaldab murdunud puud ja oksad. 5. Hooldab teerajatisi (nt sillad, viaduktid, müratõkkeseinad, loomatõkkeaiad jm rajatised) lähtudes tööülesandest. Vahetab välja kahjustatud ja nõuetele mitte vastavad liikluskorraldusvahendid, puhastab truubiotsad, truubid jne. 6. Remondib teekattes tekkinud defekte (auke, vajumeid, pragusid, jne), lähtudes tööülesandest ja kasutades selleks ettenähtud materjale ning sobilikke masinaid ja seadmeid.	
B.3.6 Teedehitusega seonduvate maastikukujundustööde tegemine ja teepäraldiste rajamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad 1. Valmistab ette ja paigaldab haljastuseks vajaliku kasvupinnase, tasandab ja tihendab selle. 2. Rajab ettevalmistatud kasvupinnasele muru, lähtudes tööülesandest. 3. Istutab teemaa-alale puud ja põõsad, vajadusel toestab need, lähtudes tööülesandest. 4. Rajab teepäraldise vundamendi. Paigaldab või ehitab päraldise (nt müratõkkevalli, müratõkkeseina, bussiootekoja, prügikasti, trepi, kaldtee, jalgte eeralduselemendi jne), lähtudes tööülesandest.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	22-14122021-1.5.1/3k
2. Kutsestandardi koostajad	Ivar Kohjus, Järvamaa Kutsehariduskeskus Martti Kiisa, Tallinna Tehnikakõrgkool Merike Pilleesson, YIT Eesti AS Tiina Reismann, Maanteeamet Laas Õun, Nordecon AS Gregor Reimets, YIT Eesti AS Jüri Läll, Tallinna Teed AS Taavi Treier, Tallinna Teed AS Meelis Seppam, Teede REV 2 Tarmo Trei, ESTAL Richard Viies, ESTAL Timo Tsefels, Teede Tehnokeskus
3. Kutsestandardi kinnitaja	Arhitektuuri, Geomaatika, Ehituse ja Kinnisvara Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	40

5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	14.12.2021
6. Kutsestandard kehtib kuni	05.05.2027
7. Kutsestandardi versiooni number	3
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	9312 Rajatiste ehituse lihttöölised
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Road Worker, EstQF Level 4
C.3 Lisad	